Nepomuk

1.

Annabelle was de eerste die hem zag. De man droeg een bleke *pantacourt* met militaire camouflagevlekken, fluogroene *sneakers*, en over zijn schouders een regenjak die op een afvalzak leek, maar in zijn land wellicht als elegant wordt beschouwd. Voor zich hield hij een *ipad*, zijn armen gestrekt, waarmee hij foto's nam van ons huis en een *selfie* aan de deur van de buren. Annabelle was even buiten gegaan. Ze had de etensresten in de afvalcontainers gegooid, die bij ons dag in dag uit op straat staan gestald. Zo vroeg op de dag — we zouden dra vertrekken, elk zijn job, zijn weg en zijn auto, en zij eerst de kinderen naar het schooltje hier achter de hoek —, maar ze was al wakker genoeg om te zien wat er schortte. Op dit vroege uur hadden we, tenzij onszelf en de buren, nooit iemand in onze verkaveling gezien, en nooit had wie ook naar ons huis gekeken, laat staan een foto genomen.

Terug binnen zetten we ons achter de vitrage van de keuken, die samen met de garage, de inkomhal en het toilet-met-raampje onze straatgevel vormt. De rest van ons huis ligt achterin — we kijken op ons tuintje met kort gras en coniferenbeton —, behalve de kamer op de verdieping die onder een trotse dakkapel zit.

De man met het plastic regenjak stapte traag tot het eind van de straat, waar op de pijpenkop altijd auto's staan. Daar bleef hij een tijd naar het korenveld kijken. *Koren,* zeg ik, maar weet nauwelijks wat er groeit, en evenmin of hij werkelijk keek, dan wel droomde, naar het koren en de bleekblauwe hangar die wat verder staat. Toen draaide hij zich om en ging bij het eerste huis dat hij tegenkwam — het huis van de *pyjama's*, zoals wij het noemen, omdat de kinderen, de pa en de ma en de moe soms al om vijf uur 's middags in nachtkleding buiten komen — ging bij dat huis vlak voor het venster staan, plakte zijn neus tegen het glas en gluurde naar binnen.

Dat deed hij driemaal, aan drie huizen. Nee, niet bij ons, niet in onze keuken, maar aan het huis met het oude karrenwiel, het huis met de dubbele garage waar altijd een witte Audi staat, en op de hoek. Even dacht ik buiten te gaan — *wat moet je daar ?* — maar zocht mijn telefoon en belde *Voisins vigilants : Nee, dat was niet iemand van een bouwpromotor, die in het korenveld nog wat kavels legt. Hij kon niet anders dan een buitenlander zijn. Een toerist.* Dergelijke plastic jakken en fluo *sneakers* had ik alleen op reis gezien. Tijdens een *citytrip* in Amsterdam of Barcelona, met de kinderen, of Venetië, ook eens zonder hen. Maar hier, bij ons in Wambrechies ? Nee, dat zeker niet.

Als *Voisins vigilants* spraken we af een oogje in het zeil te houden. Je weet nooit. Maar er gebeurde niets, zelfs geen sporen van inbraakpogingen, of krijttekentjes op een muur of kozijn. We waren bijna vergeten wat er was gebeurd, toen die nieuwe, halftijdse huisgenote van de man met de grote grasmaaimachine — zijn naam is Amaury, heb ik later gehoord, haar naam heb ik nooit gekend — meldde dat ze een heel gezin in onze straat had gezien. Vijf mensen. Een man, een vrouw, drie kinderen, de jongste in een *poussette*. Weliswaar kleefden ze hun neuzen niet tegen de ruiten, maar de kinderen liepen ongeremd over het kort geschoren gras van de tuintjes en door de hortensia's, of botsten tegen geparkeerde auto's aan. Foto's nemen was er niet bij, maar terwijl manlief de *poussette* duwde las zijn vrouwtje luidop een toeristische folder, waarna ze speurend naar de huizen keek en een grapje maakte over een schoorsteen of dakkapel, zo leek het althans. Voor hun stoeiende kinderen had ze geen aandacht, die deden wat ze wilden. De halftijdse huisgenote heeft alles plichtsvol genoteerd en aan haar lieve Amaury verteld. Ook zij dacht nog buiten te komen, maar om elf uur 's morgens was ze alleen in de straat. Behalve de moe van de *pyjama's*, die sliep allicht. De vreemde bezoekers trokken weer weg.

Drie weken later, een zondag, stond een toeristenbus aan de deur. Een groot, rechthoekig beest op wielen, vier meter hoog, met brede ruiten en felle kleuren, was onze stille straat ingereden, en stond te ronken voor het huis van de buren. Een zestigtal vooral oudere mensen stapten langzaam op het grijze asfalt. De helft troepte samen rond een gids met gele paraplu en luide stem, terwijl de anderen, vaak met fototoestel om de hals of *i-wat-ook* in de hand, zich tussen de huizen en over de tuinen verspreidden. Ik zag er zelfs vier achter bij ons, voor een *selfie* met Tiroler tuin-chalet — het houten hok waar de grasmaaier en de versleten fietsen en 's winters ook de tuinmeubels staan. Ik ging buiten, luisterde naar hun gids, maar vatte geen woord van wat hij zei. Ik sprak tot de mensen in mijn tuin, maar kon me niet verstaanbaar maken. Met een dwaze, onbegrijpende, misschien zelfs spottende blik staarden ze me aan, antwoordden kort — ik begreep niet wat — en deden verder of ik niet bestond. Ik was lucht, behalve voor een jonge slungel die een foto van me maakte, en daar erg trots op was. Hij rende naar enkele vrienden en toonde het plaatje dat hij geschoten had. *Praag*, zei Amaury me nadien, die ook de bus en de toeristen had gezien, maar wel in zijn huis was gebleven.

2.

Aan de oever van de Deûle heeft Veolia een *cruise-terminal* gebouwd. Met faciliteiten. Permanent liggen daar twee rivier*cruise*schepen, drie container-lagen hoog, tot varende *flats* omgebouwd. Tussen Amsterdam en Parijs houden ze een stop in Wambrechies, van waar in twaalf uur chrono de Rijselse randstedelijke wijken worden bezocht : panoramische autocars met telescopisch dak als basisaanbod — je zit hoog en kijkt bij de mensen binnen —, elektrische fietsen voor wie avontuurlijker is, of een vliegtrip vanuit Bondues als je een extra betalen kan. In onze verkaveling is het een komen en gaan. Dichte drommen dringen zich door de straat en de tuinen, en mitrailleren met al wat foto's neemt onze mooie *pavillons* — wat men in België *villa's* noemt. Geen baksteen of dakpan blijft ongezien. Amaury is een *bed-and-breakfast* begonnen, waarvoor hij op internet verre klanten lokt. Zijn deeltijdse huisgenote is alweer vertrokken, maar Annabelle gaat soms helpen, te vaak en te veel naar ik vind. Het koppel met de dubbele garage runt een exotische sandwichzaak voor *suburb-trippers*. Hun witte Audi is een zwarte Jaguar geworden en staat elders gestald. Niet alle toeristen komen per *cruiseschip* en worden aan boord op een rijke inheemse maaltijd onthaald — potjesvlees, waterzooi, stoofkarbonade, met jeneverbier besproeid. De meeste *trippers* reizen per *low-cost*-bus, reserveren een bed op het *world wide web,* en stillen hun honger met *fast-food* en *snacks*.

De sandwichzaak heeft wel sandwiches en slaatjes, en koele dranken in bekers of blik, maar ze heeft nauwelijks stoelen of tafels. De hongerige en dorstige klanten verspreiden zich over de buurt, waar de minste verhoging, een muurtje, een boordsteen, een dorpel, de *capot* van een auto als zit- of hangplaats dient. Vanuit onze keuken zien we ze op onze vensterbank zitten, waar de blauwe viooltjes al lang verdwenen zijn. Konten van vreters en zuipers, het is geen mooi zicht. Vaak heb ik geprobeerd ze weg te jagen, zonder blijvend succes. Een papier aan het raam heeft ook niet geholpen : *Private Premises — Please do not sit on the windowsill.* De *pyjama's* hebben vorig jaar op hun vensterbanken stalen pinnen geplaatst, zoiets heeft wel effect. Ik wil Annabelle overtuigen bij ons hetzelfde te doen, maar dat vindt zij niet mooi. Toch wordt het steeds erger. Het gras in ons tuintje is platgelopen, de hortensia's zijn vernield, en elke avond ruimen we puin rond ons huis, zowel voor- als achterkant : plastic bekers, alu-blikken, sigarettenpeuken en servetten. De injectiespuiten en condooms zijn pas later gekomen. De hippe sandwichzaak heeft een vuilnisbak, maar die is te klein en te ver. *Jaguarman* hebben we daarover gesproken, maar die haalt zijn schouders op. *Kan ik wat aan doen ! Die mensen zijn nu eenmaal zo. Weet jij hoeveel belastingen ik betaal voor dit ding ?* Zelfs de enkele bezoekers die hun afval in de containers werpen scheppen problemen, omdat ze het verschil tussen de rode, de grijze en de groene bakken niet zien. Het ophaalbedrijf heeft zich beklaagd. Als het niet betert, komen ze straks niet meer langs.

3.

Dit is de tweede zaterdag, de tweede zaterdag van drie. Drie lange weekends lang dreunt het *Urban Sprawl Festival* over de huizen. *Rurban Rock* in Wavrin aan de zuidkant van Rijsel, in Wervik net over de grens, en hier bij ons in Wambrechies. De bleekblauwe loods werd de voorbije winter tot muziektent omgebouwd, en op het veld ervoor heeft al jaren geen graan meer gestaan. Gras wel, in de lente de koeien, en 's zomers een festival. Dat brengt voor de boer beter op. Rivierboten voeren de festivalgangers van de ene wei naar de andere wijk, ze weten amper waar ze zijn. Zolang het thuis niet is, is alles okee.
Annabelle en ik hebben twee bedden en wat kampeergerief, een vuurtje, stoelen en een tafel, in de garage geplaatst. Al zie ik haar daar niet zoveel. De uitgietbak dient als lavabo. Een radio is niet nodig. Lawaai is er buiten genoeg. De kinderen zijn met vakantie — Turkije of Vietnam ? ik weet het niet meer. Het hele huis min één kamer hebben we aan festivalgangers verhuurd, er staan zelfs tenten in de tuin. In die ene kamer — de onze, onder het dak — daar huist Amaury. Annabelle vond dat praktisch, en hij is zo'n goeie vriend. Ze heeft me niet gevraagd of ik akkoord ging, ze heeft meteen zelf beslist. Zijn eigen hele huis en zijn garage heeft hij de festivalorganisatie voor een dikke som geld verhuurd. Hem belet het geweld niet te slapen. Mij wel.

4.

De pislucht is niet te harden.
Het moet nu twee uur zijn — na middernacht —, maar het wordt nog altijd niet stil. Brallende toeristen hangen tegen de huizen, zuipen *sixpacks*, kotsen over de muurtjes en zeiken tegen poorten en deuren. De overlast, die enkele jaren geleden overdag al niet lijdbaar was, waarop het *Urban Sprawl Festival* ons nadien drie weekends lang ook 's nachts trakteerde, duurt nu de hele zomer de hele nacht. *Low Cost* maatschappijen vliegen op Lesquin en voeren de *suburb-trippers* per gros naar onze buurt. De ochtenden zijn onwezenlijk kalm — behalve de veegmachines die vijfmaal de straten doen —, 's middags komen de lui met gidsen, die in bewondering staan voor een schoorsteen of dakkapel, en de ouders met kinderen, vaak verveeld en soms vervelend — of was het net andersom ? —, maar vanaf een uur of zes-zeven, wanneer het belevingscentrum sluit dat vorig jaar in het huis van de *pyjama's* werd ingericht, begint het kabaal. Een laatste rivier-*cruise*-toerist zoekt nog zijn weg, terug naar de Deûle en zijn schip, bezorgde ouders roepen hun kroosten aan tafel — voor zover die er zijn, want de meeste villa's zijn *bed-and-breakfasts*, *prullariashops* of *fast-foods* geworden — en wat daarnet nog geroezemoes was zwelt aan tot luid gelal. *Boomboxen* breken het ritme. De avond, de lange nacht.

Het slapen wil me niet lukken. Na het laatste *Urban Sprawl Festival*, al het derde op rij, heb ik mijn bed in de garage laten staan, met een tafel, een stoel, een vuurtje, en een ouwe teevee. Ik kom zelden uit die garage. Voel me een vreemde in eigen huis. Annabel is weer naar boven getrokken, terug naar de kamer onder het dak, terug naar ons huis. Ook Amaury woont daar nu. *Je weet wel, lieverd, dat huis van hem, die bed-and-breakfast, dat is geen doen om er heel de tijd te zijn, en hij is een goeie vriend, dat vind jij toch ook ?*

Ik trek de garagedeur achter me dicht, en sta in wat ooit onze voortuin was. Onze trots — ons, dat is Annabelle en ik —, die de last van zware afbetalingen draaglijk maakte. Een *pavillon,* in gezande gevelsteen en Vlaamse pannen, met garage, dakkapel en ijzersmeedwerk, in een nieuwbouwwijk aan de rand van de stad. *Le clos fleuri.* Hier, in de harde grond waar mijn voeten staan, hebben melkwitte hortensia's uitbundig gebloeid.
De lucht is lauw, bijna warm. Onder een zeldzame sterrenhemel dwaal ik door de smerige straat. Heeft de stad haar lichten gedempt opdat ik Andromeda zou zien ? Ik vergeet zelfs de pisgeur, het schrale bier en het ranse vet dat overal hangt. Ik kijk naar de sterren wijl ik onzeker stap, maar let niet op. Struikel over een dronken vrouw die in de straatgoot ligt. *Fellow !* bralt een man me toe, *You must not do that. Come drink a beer with us.* Ik vergeet de vrouw — die gaf geen kik —, neem het blik dat de man me wijst, trek het open en drink. Iemand reikt me een sigaret. We praten, maar wat we zeggen versta ik niet.
's Morgens vindt Amaury me op de drempel van het huis. *Mijn huis ?* Ik stink naar braaksel en bier. Annabelle vraagt wat me overkomen is. Ik weet het niet. En wil het niet weten. Vergeten, dat is al wat ik wil.

5.

Tram 12 draait langzaam door *Letenská ulice*. Ik zet een stap achteruit. Miezel blinkt de kasseien. Ik ben alleen in de straat. In de tram trekken kinderen gekke snoeten naar me. Ik maak een lange neus, ze lachen terug. Achter een venster in de hoge gevels zie ik beweging. Een gordijn gaat open, een ontbijt wordt bereid. *Smetana* en koffie. In het luxehotel dat vorig jaar leeg kwam te staan zijn mooie flats ingericht. Elders in de stad zitten loodgieters, artsen en kruideniers in wat laatst nog een restaurant, een *fast-food* of *prullariashop* was. Pragenaars, oude en nieuwe, nemen de plaats weer in die hen decennia eerder was afgepakt. *Citytrips* hebben hun beste tijd gehad. Hun overmaatse succes heeft ze genekt. In virtuele realiteit kan je alles beter zien, en in pretparken werden Parijs, Amsterdam, Barcelona, Venetië en Praag perfect nagebouwd. Aan Rome wordt nog gewerkt. Echter dan echt. Je kiest zelfs het jaar dat je bezoeken wil. Praag in 68 ? of liever Parijs ? Wie toch wat anders wil, en Patagonië al heeft gedaan, of *Ruin Porn* in Detroit, trekt naar de *suburbs*. De vraag groeit, maar het aanbod is immens, en reizen blijft spotgoedkoop. Je *krijgt* geld als je een vliegtuig boekt.

Langs *Malostranské náměstí* en *Mostecká ulice* wandel ik naar de Karelsbrug — *Karlův Most*. Over de *Vltava* schijnt een schuwe zon. Het is hier drukker dan op *Letenská ulice* — maar stiller dan in mijn *Clos Fleuri*. Melklicht drapeert de barokke beelden en tovert een glimlach rond Sint-Nepomuks mond. Op zijn oude brug telt hij elf mensen : een vrouw die gaat naar de markt, drie bedienden met een boekentas, een arbeider van het schoonmaakbedrijf, vijf schoolkinderen en een toerist — dat ben ik. Misschien blijf ik wel in deze stad. In Praag heb ik de rust en de stilte gevonden die ik thuis niet meer had.
Dobrý den, zeg ik tot Nepomuk. *Dobré ráno, Pražský !*, zegt hij terug.

Jef Van Staeyen, Lille, juli 2017
verbeterd juli 2018 en augustus 2019